

TILL ÅHÖRANDE AV DET OFFENTLIGA FÖREDRAG

VARMED

PROFESSORN I SKOGSPRODUKTERNAS KEMI OCH KEMISKA TEKNOLOGI
FILOSOFIEDOKTORN

*ERIK KARL MAURITZ
HÄGGLUND*

DEN 19 FEBRUARI 1921

TILLTRÄDER SITT ÄMBETE

INBJUDAS

VETENSKAPENS GYNNARE, IDKARE OCH VÄNNER

VÖRDSAMT

AV

ÅBO AKADEMIS T. F. REKTOR
KONRAD SEVERIN JOHANSSON

ÅBO 1921

ÅBO TRYCKERI OCH TIDNINGS AKTIEBOLAG

TILL ÅHÖRANDE AV DET OFFENTLIGA FÖREDRAG

VARMED

PROFESSORN I SKOGSPRODUKTERNAS KEMI OCH KEMISKA TEKNOLOGI
FILOSOFIEDOKTORN

ERIK KARL MAURITZ HÄGGLUND

DEN 19 FEBRUARI 1921

TILLTRÄDER SITT ÄMBETE

INBJUDAS

VETENSKAPENS GYNNARE, IDKARE OCH VÄNNER

VÖRDSAMT

AV

ÅBO AKADEMIS T. F. REKTOR
KONRAD SEVERIN JOHANSSON

VID STIFTELSENS FÖR ÅBO AKADEMI DELEGATIONS sammanträde den 26 oktober 1918 överlämnades till delegationen ett samma dag undertecknat donationsbrev å ett sammanlagt belopp av över två millioner mark, avsett att möjliggöra upprättandet av en kemisk-teknisk avdelning vid akademien.

Under donationsbrevet voro 21 namn antecknade.

Samma dag emottog delegationen en av 15 industrifirmor undertecknad förbindelse att med belopp av minst 10,000 mark envar under 10 års tid bidra till upprätthållandet av en kemisk-teknisk avdelning vid akademien. Denna förbindelse å från början sammanlagt 155,000 mk under 10 års tid har genom senare tillkomna bidrag något förstorats.

I vartdera fallet, vid donationen för upprättandet av den kemisk-tekniska fakulteten och vid förbindelsen att i 10 års tid upprätthålla denna fakultet, fastställdes uttryckligen att de inflytande medlen måtte användas uteslutande till den kemisk-tekniska avdelningens förmån.

Ännu en donation till gagn för den blivande kemisk-tekniska undervisningen antecknades vid förenämnda delegationsmöte, i det att en summa av 50,000 mark av onämnd person ställdes till delegationens förfogande för inköp av vetenskaplig kemisk-teknisk litteratur.

Ett par månader efter det de ovannämnda donationerna lagt grunden till en kemisk-teknisk avdelning vid akademien emottog delegationen — vid mötet den 14 december — meddelande om ännu en donation, vars syftemål i viss mån sammanhängande med det tidigare initiativet. Friherrinnan Greta von Julin överlämnade till delegationen, genom donationsbrev av 5 november, en summa av en million mark att användas dels „för uppförande och inredande av en byggnad för ett metallurgiskt institut vid akademien, bärande Albert von Julins namn och med uppgift att utgöra en härd för vetenskaplig undervisning i metallurgi samt för utbildande av krafter för tillvaratagande av hemlandets möjligheter på metallurgiens och elektrometallurgiens område“, dels för byggnadens och institutets underhåll.

Av Elektrometallurgiska aktiebolagets direktion har en summa av 100,000 mk donerats till förmån för den kemisk-tekniska fakulteten.

Genom ytterligare tillkomna mindre donationer hava de för upprättande och upprätthållande av en kemisk-teknisk avdelning till delegationens förfogande stående medlen något ökats.

Hösten 1919 utfärdade Herrar Gösta Serlachius, Wilhelm Rosenlew och Jacob von Julin en inbjudan till medlemmarna i Finska Träförädlingsindustriernas Centralförbund, i vilken inbjudan de dels meddelade, att de för att möjliggöra specialundervisning och idkande av vetenskaplig och teknisk forskning inom området för träförädlingskemi vid den kemisk-tekniska fakulteten vid Åbo akademi sammanställt en grundfond, dels hemställde huruvida icke landets träförädlingsindustrier ville genom att lämna ett årligt bidrag, beräknat efter storleken av exporten, bidra till denna fond. De flesta av landets industriella företag inom träförädlingsbranchen hava sedermera även tillmötesgått denna anhållan och sålunda har en specialfond för Skogsprodukternas kemi och kemiska teknologi vid Åbo akademi tillkommit.

Arbetet med realiserandet av det till grund för donationerna liggande initiativet inleddes genom att delegationen vid mötet den 26 oktober 1918 beslöt giva konsistorium i uppdrag att inkomma med förslag till den kemisk-tekniska avdelningens gestaltning och till de donerade medlens användning.

I anledning härav tillsatte konsistorium en beredningskommitté, bestående till stor del av personer, förfarna i den kemiska industriens praktik, vilken kommitté efter omsorgsfullt arbete avgav ett till konsistorium riktat betänkande, daterat den

1 juli 1919. Betänkandet upptog den fullständiga planen för en till akademien ansluten kemisk-teknisk fakultet.

Konsistorium skred härefter till införskaffande av expertutlåtanden om betänkandet. Professorerna Svante Arrhenius, Wilh. Palmaer och Ossian Aschan avgåvo ett samfällt utlåtande och särskilt för sig inkom ett utlåtande av Professor P. Klason.

I detta läge skred konsistorium våren 1920 för vinnande av någon erfarenhet och säkerhet, innan planen definitivt bleve uppställd, till utarbetande av ett provisoriskt program för den blivande fakultetens verksamhet under läsåret 1920—21. Den provisoriska planen, som upptog företrädesvis de delar av förslagen i beredningskommitténs betänkande, varom experterna förenat sig, stadfästes av delegationen vid möte den 31 maj 1920, varigenom även nödiga anslag ur de förefintliga medlen ställdes till konsistoriets förfogande.

Genom delegationens beslut tillkom alltså akademiens kemisk-tekniska fakultet från den 1 juli 1920.

Uti planen för läsåret 1920—21 ingick besättandet av professuren i *Skogsprodukternas kemi och kemiska teknologi* från den 1 januari 1921.

Sedan sakkunnigutlåtande av verkliga statsrådet Edvard Hjelt och professor Ossian Aschan inhämtats, beslöt konsistorium den 4 juni 1920 ingå till kansler med hemställan om Filosofie doktorn Erik Karl Mauritz Hägglunds kallande till denna professurs första innehavare för en tid av 4½ år, räknat från den 1 januari 1921. Kansler utnämnde genom brev av den 27 juni samma år doktor Hägglund till professor i Skogsprodukternas kemi och kemiska teknologi vid Åbo akademi för den föreslagna tiden.

Professor Hägglund tillträder sitt ämbete lördagen den 19 februari 1921 med ett föredrag om *Aktuella tekniska spørsmål inom trækemien*.

Åbo i februari 1921.

SEVERIN JOHANSSON.

Om sin levnad och tidigare verksamhet har professor Hägglund inlämnat följande uppgifter:

ERIK KARL MAURITZ HÄGGLUND är född den 15 juni 1887 i Hässjö socken av Västernorrlands län; föräldrar: Landsfiskalen Erik Hägglund och hans maka Margareta Öhlén. Genomgick Sundsvalls högre allmänna läroverk. Student 1906. Inskrevs som student vid Stockholms högskola 1906. Filosofie magister 1909. Filosofie licentiat 1911. Disputerade för vinnande av filosofisk doktorsgrad 20 maj 1914 och promoverades till filosofie doktor vid Stockholms högskola den 29 maj 1914.

Amanuens i allmän och organisk kemi vid Stockholms högskolas laboratorium 1908—1910. Var under åren 1911—1915 teknisk ledare för Bergviks sulfitspritfabrik. Tjänstgjorde läsåret 1915—1916 som e. o. lektor vid Eksjö kommunala gymnasium. Kallades i juni 1916 till Tyskland som expert på sulfitsprittfabrikation och trækemiska frågor och övertog såsom sådan ledningen för den trækemiska avdelningen hos Th. Goldschmidt A.-G. i Essen och Mannheim-Rheinau. Dessa arbeten ha sedermera övergått till ett konsortium, bestående av Th. Goldschmidt A.-G., Fürst Henckel-Donnersmarck och Robert Friedländer. — Blev 1917 av Verein der Zellstoff- und Papierchemiker kallad att jämte vissa andra personer revidera kontrollmetoderna inom sulfit- och natroncellulosafabrikationen. Dessutom vid flera tillfällen under kriget som sakkunnig i Tyskland och Österrike deltagit i diskussion av sådana frågor, som tillhöra föreliggande specialforskning. — Har såsom sakkunnig deltagit i Kungl. Svenska Automobilklubbens utredning av frågan om sulfitspriten som motorbränsle (1915). Var finländska regeringens sakkunnig vid utredningen av Finlands sulfitsprittfråga (1919). — Har under höstterminen 1920 varit tillförordnad professor i allmän kemisk teknologi vid Åbo akademi. Kallad till professor i skogsprodukternas kemi och kemiska teknologi fr. o. m. den 1 januari 1921.

PUBLIKATIONER:

- „Über Adsorption gelöster Stoffe“. *Zeitschr. f. physiologischer Chemie*. 64, 294 (1910).
„Affinitätsmessungen in alkoholischen und wässrig-alkoholischen Lösungen“. *K. Svenska Vetenskapsakademiens arkiv för kemi etc.* N:o 11 (1911).
„L'hydrolyse dans les solutions alcooliques et alcooliques-aqueuses“. *Journ. chim. phys.* 10, 207 (1912).
„Hefe und Gärung in ihrer Abhängigkeit von Wasserstoff- und Hydroxylionen“. *Akademische Abhandlung*. Stockholm 1914.
„Über die gärungshemmende Wirkung der Wasserstoffionen“. *Biochemische Zeitschrift* 69, 181 (1915).

- „Über den Einfluss des elektrischen Wechselstromes auf die Gärung der lebenden Hefe“. *Biochem. Zeitschrift* 70, 164 (1915).
- „Über eine Methode zur quantitativen Trennung von Acetaldehyd und Aceton“. *Zeitschrift f. analyt. Chemie* s. 433 (1914).
- „Über die Analyse der Sulfitlauge“. *Chemikerztg* 1916. 433.
- „Die Hydrolyse der Zellulose und des Holzes“. *Sammlung Chemischer und chemisch-technischer Vorträge*. Bd. 22. 1915.
- „Die Sulfitablaugung und ihre Verarbeitung auf Alkohol“. *Sammlung Vieweg*. Braunschweig 1915. 2. erweiterte Auflage. 1920.
- „Spritframställning ur sulfitlut“. *Pop. Nat. Revy.* 1913. S. 45.
- „Zur Frage der Bildung von Alkohol aus Holz“. *Journ. prakt. Chemie* 91, 385 (1915).
- „Om svartkok och sockerbildning vid sulfitcellulosaprocessen“. *Tekn. tidskrift. Avd. Kemi* H. 10 (1915).
- D:o *ibid.* polemik. Häft. 2 (1916).
- „Spritframställning ur sulfitlut“. *Svensk Motortidning*. Okt. 1915.
- „Zur Kenntnis der Kohlenhydrate des Fichtenholzes“. *Biochem. Zeitschrift* 70, 416 (1915).
- „Über die Gewinnung von Spiritus aus Sulfitablaugung“. *Die Naturwissenschaften* 6, 25 (1918).
- „Beiträge zur Kenntnis des Lignins“. *K. Sv. Vetenskapsakademiens Arkiv f. kemi etc.* Bd. 7. N:o 8 (1918).
- „Sulfitlutens koncentration genom frysning och indunstning“. *Teknisk tidskrift. Avd. Kemi.* H. 2 (1919).
- „Über eine neue Bestimmungsweise der Kupferzahl webst einigen Bemerkungen über die Beurteilung der Qualität von Zellstoffen“. *Der Papierfabrikant* 27, 301 (1919).
- „Methoden der Cellulosebestimmung“. Kritische Studien. *Schriften d. Vereins d. Zellstoff- und Papierchemiker*. Bd. 13. S. 110—128. 128—131 (1920).
- „Über Trockenbestimmungen der Cellulose“. *Schriften d. Vereins der Zellstoff- und Papierchemiker*. Bd. 13. S. 1—4.
- „Schweflige Säure und Hefegärung“. *Biochem. Zeitschrift*. Bd. 103. S. 299 (1920).
- „Den svenska sulfitspritindustriens nuvarande läge“. *Svensk Tidskrift*. 1920. H. 12.